

Ministarstvo
finansija

Br: 05-02- 041/26-10986/2

Podgorica, 31.03.2026.godine

Za: MINISTARSTVO EKONOMSKOG RAZVOJA, Rimski trg 46, Podgorica

gospodinu, Niku Gjeloshaju, ministru

Predmet: Mišljenje na Predlog zakona o potvrđivanju Protokola između Vlade Crne Gore i Vlade Ukrajine o izmjeni Sporazuma o slobodnoj trgovini između Vlade Crne Gore i Vlade Ukrajine o zamjeni Aneksa II Sporazuma o slobodnoj trgovini pravila porijekla i metode administrativne saradnje

Veza: Vaš akt br: 0801-053/26-1203/5 od 24.03.2026. godine

Poštovani gospodine Gjeloshaj,

Povodom *Predloga zakona o potvrđivanju Protokola između Vlade Crne Gore i Vlade Ukrajine o izmjeni Sporazuma o slobodnoj trgovini između Vlade Crne Gore i Vlade Ukrajine o zamjeni Aneksa II Sporazuma o slobodnoj trgovini pravila porijekla i metode administrativne saradnje*, Ministarstvo finansija daje sledeće:

MIŠLJENJE

Sporazum o slobodnoj trgovini između Crne Gore i Ukrajine potpisan je 18. novembra 2011. godine u Kijevu. Nakon okončanja ratifikacionih procedura, Zakon o potvrđivanju Sporazuma o slobodnoj trgovini između Vlade Crne Gore i Vlade Ukrajine objavljen je u „Službenom listu Crne Gore - Međunarodni ugovori“, broj 3/2012 od 8. marta 2012. godine, a stupio je na snagu 1. januara 2013. godine. Osnovnim tekstom Sporazuma s Ukrajinom definisano je pet glava, i to: opšte odredbe, trgovina robama, trgovina uslugama, rješavanje sporova, institucionalne i završne odredbe, dok su pojedina pitanja detaljnije regulisana aneksima i prilogima.

Imajući u vidu da važeći Sporazum ne sadrži vezu sa Regionalnom konvencijom o Pan-Euro-Mediterranskim preferencijalnim pravilima porijekla (PEM konvencija), već se primjenjuju bilateralna preferencijalna pravila porijekla, cilj pregovora bio je uspostavljanje veze sa Konvencijom.

Na tekst Predloga zakona i pripremljeni Izvještaj o analizi uticaja propisa, sa aspekta uticaja na poslovni ambijent, nemamo primjedbi.

Na osnovu uvida u dostavljeni tekst i Izvještaj o sprovedenoj analizi procjene uticaja propisa u dijelu procjene fiskalnog uticaja, navedeno je da za sprovođenje ovog zakona nije potrebno obezbijediti sredstva u Budžetu Crne Gore.

Shodno navedenom, Ministarstvo finansija sa aspekta budžeta nema primjedbi na Predlog zakona o potvrđivanju Protokola između Vlade Crne Gore i Vlade Ukrajine o izmjeni Sporazuma o slobodnoj trgovini između Vlade Crne Gore i Vlade Ukrajine o zamjeni Aneksa II Sporazuma o slobodnoj trgovini pravila porijekla i metode administrativne saradnje.

S poštovanjem,

**ZAKON
O POTVRĐIVANJU PROTOKOLA IZMEĐU VLADE CRNE GORE I VLADE UKRAJINE O
IZMJENI SPORAZUMA O SLOBODNOJ TRGOVINI IZMEĐU VLADE CRNE GORE I
VLADE UKRAJINE O ZAMJENI ANEKSA II SPORAZUMA O SLOBODNOJ TRGOVINI
PRAVILA PORIJEKLA I METODE ADMINISTRATIVNE SARADNJE**

Član 1

Potvrđuje se Protokol između Vlade Crne Gore i Vlade Ukrajine o izmjeni Sporazuma o slobodnoj trgovini između Vlade Crne Gore i Vlade Ukrajine o zamjeni Aneksa II Sporazuma o slobodnoj trgovini pravila porijekla i metode administrativne saradnje, potpisan u Kijevu 26. decembra 2025. godine, u originalu na crnogorskom, ukrajinskom i engleskom jeziku.

Član 2

Tekst Protokola iz člana 1 ovog zakona, u originalu na crnogorskom i engleskom jeziku, glasi:

**PROTOCOL BETWEEN
THE GOVERNMENT OF MONTENEGRO AND THE GOVERNMENT OF UKRAINE
ON AMENDMENT TO THE FREE TRADE AGREEMENT BETWEEN THE
GOVERNMENT OF MONTENEGRO AND THE GOVERNMENT OF UKRAINE
REPLACING ANNEX II TO THE FREE TRADE AGREEMENT
RULES OF ORIGIN AND METHODS OF ADMINISTRATIVE COOPERATION**

The Government of Montenegro and the Government of Ukraine hereinafter referred to as “the Parties”,

Having regard to the Free Trade Agreement between the Government of Montenegro and the Government of Ukraine, hereinafter referred to as “the Agreement” done in Kyiv on 18 November 2011, in particular Article 16 and the Article 57 thereof,

Aiming to replace the existing bilateral system of rules of origin set out in the Annex II to the Agreement with the multilateral system of the Regional Convention on pan-Euro-Mediterranean preferential rules of origin¹.

HAVE AGREED as follows:

1. Annex II Rules of Origin and Methods of Administrative Cooperation to the Agreement shall be replaced by new Annex II Rules of Origin and Methods of Administrative Cooperation, which is an integral part of this Protocol.
2. This Protocol is an integral part of the Agreement and shall enter into force on the date of receipt of the latter written notification through diplomatic note channels, by which the Parties inform each other that all necessary requirements foreseen by their national legislation for the entry into force of this Protocol have been fulfilled.
3. The Committee provided for in Article 55 of this Agreement may decide to amend the provisions of this Protocol.
4. Upon the date of entry into force of this Protocol all previous provisions of the Annex II to the Agreement would cease to be in force.

¹ The European Union Official Journal L 54, 26.2.2013 p. 4

IN WITNESS THEREOF the undersigned plenipotentiaries, being duly authorized thereto, have signed this Protocol.

Done at Kyiv on December 26, 2025 in duplicate each in Montenegrin, Ukrainian and English languages, all texts being equally authentic. In case of any divergence in the interpretation of the provisions of this Protocol, the English text shall prevail.

FOR THE GOVERNMENT OF
MONTENEGRO

Borjanka Simićević, s.r.

FOR THE GOVERNMENT OF
UKRAINE

Taras Kachka, s.r.

Annex II

concerning the definition of the concept of “originating products” and methods of administrative cooperation

Article 1

Applicable rules of origin

1. For the purpose of implementing the Agreement, Appendix I and the relevant provisions of Appendix II to the Regional Convention on pan-Euro-Mediterranean preferential rules of origin² (“the Convention”), as last amended and published in the *Official Journal of the European Union*, shall apply.
2. All references to the “relevant agreement” in Appendix I and in the relevant provisions of Appendix II to the Convention shall be construed so as to mean the Agreement.

Article 2

Electronically issued proofs of origin

1. The Parties agree that the proofs of origin may be issued and/or submitted electronically.
2. The Parties shall accept movement certificates issued electronically when submitted at importation provided that:
  - (a) The movement certificates issued electronically have a similar form as the specimen described in the Convention;
  - (b) The customs authorities of the exporting Party provide for a secured online internet-based system to verify the authenticity of movement certificates issued electronically;
  - (c) The movement certificates issued electronically bear a unique serial number, and, if available, security features by which they can be identified; and
  - (d) The date from which a Party starts the issuance of electronic movement certificates is specified in the notices published in the Official Journal of the European Union (C series) and it is published in the Party according to its own procedure. The acceptance of the movement certificates issued electronically shall apply from the date indicated in those notices.
3. A Party may decide to suspend the acceptance of movement certificates issued electronically where the conditions listed under paragraph 2 are not fulfilled, and shall, in that case, inform the other Party thereof in advance. In that case, notices as referred to under paragraph 2(d), shall indicate the

---

² OJ EU L 54, 26.2.2013, p. 4.

starting date of the suspension.

4. For the purpose of administrative cooperation, the Parties may decide to assist each other through electronic means.

5. The Parties shall notify the European Commission concerning the entry into force of this Protocol. Notices indicating the application of this Article shall be published in an official publication in the Parties, in accordance with their own procedures.

6. The provisions of paragraphs 1 to 5 of this Article shall remain applicable until the Parties may agree to use a pan-Euro-Mediterranean digital environment for proofs of origin developed with the other applying Contracting Parties that allows proofs of origin to be issued and/or submitted electronically.

7. Paragraphs 1 to 6 of this Article shall apply until equivalent provisions are adopted under the Convention.

Article 3

Dispute settlement

1. Where disputes arise in relation to the verification procedures set out in Article 34 of Appendix I to the Convention that cannot be settled between the customs authorities requesting the verification and the customs authorities responsible for carrying out that verification, they shall be submitted to the Committee provided for in Article 55 of this Agreement.

2. In all cases, the settlement of disputes between the importer and the customs authorities of the importing country shall take place under the legislation of that country.

Article 4

Withdrawal from the Convention

1. Should either Montenegro or Ukraine give notice in writing to the depositary of the Convention of their intention to withdraw from the Convention according to Article 9 thereof, Montenegro and Ukraine shall immediately enter into negotiations on rules of origin for the purpose of implementing the Agreement.

2. Until the entry into force of such newly negotiated rules of origin, the rules of origin contained in Appendix I and, where appropriate, the relevant provisions of Appendix II to the Convention, applicable at the moment of withdrawal, shall continue to apply to the Agreement. However, from the moment of withdrawal, the rules of origin contained in Appendix I and, where appropriate, the relevant provisions of Appendix II to the Convention shall be construed so as to allow bilateral cumulation only between Montenegro and Ukraine.

PROTOKOL IZMEĐU

VLADE CRNE GORE I VLADE UKRAJINE

O IZMJENI SPORAZUMA O SLOBODNOJ TRGOVINI IZMEĐU VLADE CRNE GORE I VLADE UKRAJINE O ZAMJENI ANEKSA II SPORAZUMA O SLOBODNOJ TRGOVINI PRAVILA PORIJEKLA I METODE ADMINISTRATIVNE SARADNJE

Vlada Crne Gore i Vlada Ukrajine, u daljem tekstu označene kao "Strane",

Imajući u vidu Sporazum o slobodnoj trgovini između Vlade Crne Gore i Vlade Ukrajine, u daljem tekstu označen kao "Sporazum" sačinjen u Kijevu 18. novembra 2011. godine, a posebno njegov član 16 i član 57,

Sa ciljem da zamijene postojeći bilateralni sistem pravila porijekla sadržan u Aneksu II Sporazuma sa multilateralnim sistemom Regionalne konvencije o Pan-Euro-Mediterranskim preferencijalnim pravilima porijekla.³

³ Službeni list Evropske unije L54, 26.02.2013, str.4

DOGOVORILE SU sljedeće:

1. Aneks II Pravila porijekla i metode administrativne saradnje biće zamijenjen novim Aneksom II Pravila porijekla i metode administrativne saradnje, koji je sastavni dio ovog protokola.
2. Ovaj protokol je sastavni dio Sporazuma i stupa na snagu danom prijema poslednje diplomatske note, kojom se Strane međusobno obavještavaju da su ispunjeni svi unutrašnji pravni uslovi za stupanje na snagu ovog protokola.
3. Komitet iz člana 55 ovog Sporazuma može odlučiti da izmijeni odredbe ovog protokola.
4. Danom stupanja na snagu ovog protokola sve prethodne odredbe Aneksa II Sporazuma prestaju da važe.

OVIM SE POTVRĐUJE da su dolje potpisani opunomoćenici, u skladu sa svojim ovlašćenjem, potpisali ovaj protokol.

Sačinjeno u Kijevu dana 26. decembra 2025. godine, u dva originala, svaki na crnogorskom, ukrajinskom i engleskom jeziku, pri čemu su svi tekstovi jednako autentični. U slučaju neslaganja u tumačenju ovog protokola, tekst na engleskom jeziku će se smatrati vjerodostojnim.

ZA VLADU CRNE GORE

Borjanka Simićević, s.r.

ZA VLADU UKRAJINE

Taras Kačka, s.r.

Aneks II

**koji se odnosi na definiciju pojma "proizvodi sa porijeklom"
i metode administrativne saradnje**

Član 1

Primjenjiva pravila porijekla

1. Za potrebe sprovođenja Sporazuma, primjenjuju se Prilog I i odgovarajuće odredbe Priloga II Regionalne konvencije o Pan-Euro-Mediterranskim preferencijalnim pravilima porijekla⁴ („Konvencija”), kako je posljednji put izmijenjena i dopunjena i objavljena u Službenom listu Evropske unije.
2. Sva upućivanja na “odgovarajući sporazum” u Prilogu I i na odgovarajuće odredbe Priloga II Konvencije smatraju se upućivanjima na ovaj Sporazum.

Član 2

Elektronski izdati dokazi o porijeklu

1. Strane su saglasne da dokazi o porijeklu mogu biti izdati i/ili podnijeti elektronski.
2. Strane će prihvatiti elektronski izdata uvjerenja o kretanju robe koja su podnijeta prilikom uvoza pod uslovom da:
  - (a) Uvjerenja o kretanju robe izdata elektronski imaju sličnu formu kao uzorak opisan u Konvenciji;
  - (b) Carinski organi Strane izvoznice obezbjeđuju siguran online internet sistem za provjeru vjerodostojnosti elektronski izdatih uvjerenja o kretanju robe;

---

⁴ Sl.list EU L54, 26.02.2013., str.4

- (c) Elektronski izdata uvjerenja o kretanju robe imaju jedinstven serijski broj i, ako postoje, sigurnosne karakteristike po kojima ih je moguće identifikovati; i
- (d) Datum od kojeg Strana počinje da izdaje elektronska uvjerenja o kretanju robe je naveden u obavještenjima u Službenom listu Evropske unije (serija C) i objavljen je u Strani u skladu sa sopstvenim procedurama. Elektronski izdata uvjerenja o kretanju robe će se prihvatati od datuma navedenog u tim obavještenjima.
3. Strana može odlučiti da suspenduje prihvatanje elektronski izdatih uvjerenja o kretanju robe kada uslovi navedeni u stavu 2 nisu ispunjeni i u tom slučaju će o tome unaprijed obavijestiti drugu Stranu. U tom slučaju, u obavještenjima iz stava 2(d), se navodi datum početka suspenzije.
4. Za svrhu administrativne saradnje, Strane mogu odlučiti da pomažu jedna drugoj putem elektronskih sredstava.
5. Strane će obavijestiti Evropsku komisiju o stupanju na snagu ovog Protokola. Obavještenja koja ukazuju na primjenu ovog člana biće objavljena u zvaničnoj publikaciji u Stranama, u skladu sa njihovim sopstvenim procedurama.
6. Odredbe stavova 1 do 5 ovog člana ostaće na snazi sve dok se Strane ne dogovore da koriste Pan-Euro-Mediteransko digitalno okruženje za dokaze o porijeklu razvijene sa drugim Ugovornim stranama koje ga primjenjuju i koje omogućava da se dokazi o porijeklu izdaju i/ili podnose elektronski.
7. Stavovi 1 do 6 ovog člana će se primjenjivati dok se u okviru Konvencije ne usvoje ekvivalentne odredbe.

Član 3 *Rješavanje sporova*

1. Ako u vezi sa postupcima provjere iz člana 34 Priloga I Konvencije nastanu sporovi koji se ne mogu riješiti između carinskih organa koji zahtijevaju provjeru i carinskih organa odgovornih za vršenje te provjere, ti se sporovi podnose Komitetu iz člana 55 ovog Sporazuma.
2. U svim slučajevima rješavanje sporova između uvoznika i carinskih organa zemlje uvoznice vrši se po zakonodavstvu te zemlje.

Član 4 *Povlačenje iz Konvencije*

1. Ukoliko bilo Crna Gora ili Ukrajina dostave obavještenje, u pisanoj formi depozitaru Konvencije, o svojoj namjeri da istupe iz Konvencije u skladu sa njenim članom 9, Crna Gora i Ukrajina će odmah započeti pregovore o pravilima porijekla u cilju sprovođenja Sporazuma.
2. Do stupanja na snagu tih novoutvrđenih pravila porijekla, pravila porijekla iz Priloga I i, prema potrebi, odgovarajuće odredbe Priloga II Konvencije koji su primjenjivi u trenutku istupanja i dalje se primjenjuju na Sporazum. Međutim, od trenutka istupanja, pravila porijekla iz Priloga I i, prema potrebi, odgovarajuće odredbe Priloga II Konvencije će se tumačiti tako da omogućuje samo bilateralnu kumulaciju između Crne Gore i Ukrajine.

Član 3

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore – Međunarodni ugovori".

OBRASLOŽENJE

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona o potvrđivanju Protokola između Vlade Crne Gore i Vlade Ukrajine o izmjeni Sporazuma o izmjeni Sporazuma o slobodnoj trgovini između Vlade Crne Gore i Vlade Ukrajine o zamjeni Aneksa II Sporazuma o slobodnoj trgovini pravila porijekla i metode administrativne saradnje, sadržan je u članu 82 tačka 17 Ustava Crne Gore, kojim je propisano da skupština potvrđuje međunarodne ugovore.

II. OCJENA STANJA MEĐUNARODNIH ODNOSA I CILJ DONOŠENJA ZAKONA

Sporazum o slobodnoj trgovini između Crne Gore i Ukrajine potpisan je 18. novembra 2011. godine u Kijevu. Nakon okončanja ratifikacionih procedura, Zakon o potvrđivanju Sporazuma o slobodnoj trgovini između Vlade Crne Gore i Vlade Ukrajine objavljen je u „Službenom listu Crne Gore – Međunarodni ugovori”, broj 3/2012 od 8. marta 2012. godine, a stupio je na snagu 1. januara 2013. godine. Osnovnim tekstom Sporazuma s Ukrajinom definisano je pet glava, i to: opšte odredbe, trgovina robama, trgovina uslugama, rješavanje sporova, institucionalne i završne odredbe, dok su pojedina pitanja detaljnije regulisana aneksima i prilogima.

Pregovori s Ukrajinom odnosili su se na pristup tržištu roba, u kontekstu pravila porijekla i metoda administrativne saradnje. U ovom dijelu treba imati u vidu da je članom 16 osnovnog teksta Sporazuma propisano da se odredbe Sporazuma primjenjuju na proizvode koji ispunjavaju pravila o porijeklu predviđena Aneksom II (pitanja u vezi sa pravilima o porijeklu i metodama administrativne saradnje detaljno su razrađena u Aneksu II, sa pripadajućim prilogima – Prilog I, II, III i IV).

Imajući u vidu da važeći Sporazum ne sadrži vezu sa Regionalnom konvencijom o Pan-Euro-Mediterranskim preferencijalnim pravilima porijekla (PEM konvencija), već se primjenjuju bilateralna preferencijalna pravila porijekla, cilj pregovora bio je uspostavljanje veze sa Konvencijom, a koja je za obje strane stupila na snagu nakon potpisivanja ovog Sporazuma. Pomenuto je posebno značajno imajući u vidu da Konvencija predstavlja međunarodni sporazum, kojim se propisuju jedinstvena i harmonizovana pravila o preferencijalnom porijeklu robe. Značajno je napomenuti da se Konvencija primjenjuje na teritoriji 25 zemalja, uključujući Evropsku uniju (kao jednu ugovornu stranu), EFTA zemlje, potpisnice Barselona procesa, zemlje učesnice u procesu stabilizacije i pridruživanja Evropskoj uniji, kao i Kraljevini Dansku u ime Farskih ostrva.

U kontekstu Crne Gore, Zakon o potvrđivanju Regionalne konvencije o Pan-Euro-Mediterranskim preferencijalnim pravilima porijekla objavljen je u „Službenom listu CG – Međunarodni ugovori”, broj 7/2012 od 8. juna 2012. godine. Crna Gora je dostavila instrument pristupanja depozitaru Konvencije 2. jula 2012. godine i Konvencija je stupila na snagu 1. septembra 2012. godine, od kada se i primjenjuje. Ukrajina je instrument pristupanja dostavila 19. decembra 2017. godine, a Konvencija je za Ukrajinu stupila na snagu 1. februara 2018. godine.

U okviru radnih tijela Konvencije sproveden je proces njene revizije, sa ciljem pojednostavljenja preferencijalnih pravila porijekla, ali i prilagođavanja savremenim proizvodnim procesima i tehnološkom razvoju. Proces izmjene Konvencije okončan je donošenjem odluka Zajedničkog komiteta Konvencije. Skupština Crne Gore je 10. jula 2025. godine donijela Zakon o potvrđivanju Odluke broj 1/2023 Zajedničkog komiteta Regionalne konvencije o Pan-Euro-Mediterranskim preferencijalnim pravilima porijekla od 7. decembra 2023. godine o izmjeni Konvencije („Službeni list CG – Međunarodni ugovori”, broj 8/2025), čime je implementirana izmijenjena PEM Konvencija. Tokom 2025. godine bila je omogućena paralelna primjena Konvencije iz 2012. godine i izmijenjene Konvencije, dok se od 1. januara 2026. godine primjenjuje isključivo izmijenjena Konvencija.

PEM Konvencija je za Crnu Goru značajna i s aspekta pristupanja Evropskoj uniji, kako zbog njene primjene u okviru Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropske unije i Crne Gore (SSP), tako i u odnosu na ostale sporazume o slobodnoj trgovini koje Crna Gora primjenjuje. Evropska komisija, odnosno Generalni direktorat za oporezivanje i carinsku uniju (DG TAXUD), obavlja funkciju predsjedavajućeg i Sekretarijata Konvencije i prati njenu implementaciju. U tom smislu je i DG TAXUD definisao matricu dijagonalne kumulacije porijekla, uz preporuku povezivanja svih sporazuma o slobodnoj trgovini (ugovornih strana Konvencije) sa Konvencijom. Cilj navedenog je prvenstveno interes poslovne zajednice, ali i potreba širenja zone dijagonalne kumulacije, zbog čega je izmjena Sporazuma sa Ukrajinom prepoznata kao obaveza.

U odnosu na gore navedno potrebno je imati u vidu različite vrste kumulacije porijekla robe u okviru sporazuma o slobodnoj trgovini (FTA):

- Bilateralna kumulacija primjenjuje se isključivo za potrebe bilateralnog FTA tj. između dvije ugovorne strane, i ista je predviđena osnovnim tekstom FTA s Ukrajinom;
- Dijagonalna kumulacija vezuje se za multilateralne i bilateralne FTA i omogućava primjenu između više ugovornih strana, sa kojima zemlja ima potpisan FTA (uz napomenu da je neophodno da je pomenuta mogućnost propisana samim FTA-om). Ovaj vid kumulacije porijekla je predviđena PEM konvencijom iz 2012. godine;
- Puna kumulacija porijekla robe proizlazi iz izmijenjene PEM konvencije i primjenjuje se između ugovornih strana Konvencije. Takođe, kao i u slučaju dijagonalne kumulacije, neophodan je uslov da je na snazi bilateralni ili multilateralni sporazum o slobodnoj trgovini. Osnovna razlika između dijagonalne i pune kumulacije je u dijelu „sabiranja“ proizvodnih procesa na materijalima sa porijeklom ili bez porijekla do konačnog sticanja porijekla, pa tako dijagonalna kumulacija ne predviđa sabiranje materijala bez porijekla. U ovom dijelu treba imati u vidu da izmijenjena Konvencija predviđa mogućnost i dijagonalne i pune kumulacije.

U kontekstu Crne Gore, značajno je napomenuti da, pored dijagonalne kumulacije porijekla robe, postoji i mogućnost pune kumulacije u okviru SSP-a, sa CEFTA stranama i EFTA zemljama (u odnosu na sve proizvode). Takođe, sa Republikom Turskom predviđena je puna kumulacija, osim za tekstil i tekstilne proizvode. Vezano za FTA s Ukrajinom, u dijelu preferencionalnog tretmana, trenutno se primjenjuje samo bilateralna kumulacija, dok će stupanjem na snagu ovog Zakona biti dozvoljeni svi tipovi kumulacije, i to u odnosu na sve proizvode, osim za tekstil i tekstilne proizvode

III. OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU MEĐUNARODNIM UGOVOROM

Pregovaračka pozicija Crne Gore, u okviru izmjene Sporazuma sa Ukrajinom, zasnivala se na potrebi vezivanja aktuelnog Sporazuma za PEM pravila porijekla, radi ostvarivanja benefita koje pruža Konvencija. Time Crna Gora i Ukrajina, kao ugovorne strane Konvencije, kroz usaglašeni Protokol postojeću bilateralnu kumulaciju porijekla zamjenjuju kumulacijom koja je definisana kroz PEM pravila. Ovo posebno imajući u vidu da aktuelni Sporazum predviđa preferencijalnu trgovinu, da je usklađen sa članom XXIV GATT-a, kao i da se primjenjuju identična pravila porijekla.

Vezano za predmetni zakon, nakon intenzivnih konsultacija između nadležnih resora, Vlada Crne Gore utvrdila Osnovu za vođenje pregovora i zaključivanje Protokola u kontekstu izmjena i dopuna Sporazuma o slobodnoj trgovini između Vlade Crne Gore i Vlade Ukrajine, kojim se zamjenjuje Aneks II navedenog Sporazuma, ali i usvojila Izvještaj o završenim pregovorima i prihvatila Predlog protokola (veza: Zaključak broj 11-011/25-1566/2 od 8. maja 2025. godine). Navedeni zaključak je izmijenjen u dijelu tačke 3, i Vlada ovlastila izvanrednu i opunomoćenu ambasadorku Crne Gore u Ukrajini da potpiše predmetni Protokol. Protokol je potpisan 26. decembra 2025. godine.

Kao osnova za pregovore korišćen je model koji je predložila Evropska unija za sve ugovorne strane Konvencije, i isti je prilagođen postojećem Sporazumu s Ukrajinom. Takođe, kako je proces

pregovora tekao paralelno sa revizionim procesom PEM Konvencije, dogovorenim izmjenama (kroz Protokol sa pripadajućim Aneksom II) uspostavljena je veza i sa izmijenjenom Konvencijom i sa svim budućim izmjenama Konvencije, kao jedan od mjere za olakšavanje trgovine. Naime, treba imati u vidu da se punom kumulacijom omogućava sabiranje proizvodnih procesa, iz više ugovornih strana Konvencije, uključujući korišćenje materijala bez porijekla (uz ispunjavanje propisanih uslova i praćenje procesa putem izjava dobavljača). Imajući u vidu proizvodne procese za njihovo dobijanje (mogućnost korišćenja materijala bez porijekla u raznim fazama proizvodnje), ovo je naročito značajno za industrijske proizvode obuhvaćene glavama 25 do 97 Harmonizovanog sistema, i u velikoj mjeri olakšava sticanje preferencijalnog porijekla.

Stupanjem na snagu Zakona mijenja se važeći Aneks II i ovaj Protokol (sa pripadajućim novim Aneksom II) postaje sastavni dio Sporazuma o slobodnoj trgovini između Vlade Crne Gore i Vlade Ukrajine. Uspostavlja se zona kumulacije porijekla robe zasnovana na PEM pravilima (postojeći bilateralni sistem pravila porijekla zamjenjuje se primjenom Konvencije), uključujući Prilog I i relevantne odredbe Priloga II Konvencije. Takođe se, pored pravnog osnova za primjenu PEM pravila porijekla, omogućava se elektronsko izdavanje i podnošenje dokaza o porijeklu robe, uređuju postupci verifikacije i administrativne saradnje između carinskih organa ugovornih strana, kao i mehanizam rješavanja sporova u vezi sa provjerom porijekla. Definiše se i postupanje u slučaju istupanja jedne od strana iz Konvencije, uz obezbjeđivanje kontinuiteta primjene Sporazuma.

Značajno je napomenuti i da se uspostavlja tzv. dinamički link, čime se omogućava automatsko povezivanje Sporazuma sa svim budućim izmjenama i dopunama Konvencije, odnosno izmjenama i dopunama Konvencije objavljenim u Službenom listu Evropske unije. Zakonom se obezbjeđuje usaglašavanje sa međunarodnim i evropskim trgovinskim pravilima u oblasti pravila porijekla, što je vrlo značajno, kako s aspekta unapređenja pravne sigurnosti za privredne subjekte, tako i za nadležne carinske organe. Istovremeno se dodatno olakšava trgovinska razmjena između Crne Gore i Ukrajine.

Primjenom PEM pravila uspostavlja se funkcionalna veza sa ostalim sporazumima o slobodnoj trgovini koje Crna Gora primjenjuje, a čija su pravila porijekla vezana za PEM. Takođe, kroz sistem kumulacije porijekla omogućava se integracija proizvodnih lanaca između različitih partnerskih tržišta, kroz jedinstven i međusobno povezan sistem preferencijalne trgovine, koji doprinosi većoj konkurentnosti domaće privrede i efikasnijem uključivanju u regionalne i panevropske lance vrijednosti.

IV. PROCJENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje Zakona nije potrebno obezbijediti dodatna sredstva iz Budžeta Crne Gore.

V. POTREBA USAGLAŠAVANJA UNUTRAŠNJIH PROPISA SA MEĐUNARODNIM UGOVOROM

Za potrebe navedenog Zakona nije potrebno usaglašavanje propisa.

VI. RAZLOZI HITNOSTI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO SKRAĆENOM POSTUPKU

Ne postoje razlozi za donošenje zakona po skraćenom postupku.

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA

PREDLAGAČ

MINISTARSTVO EKONOMSKOG RAZVOJA

NAZIV PROPISA

Predlog zakona o potvrđivanju Protokola između Vlade Crne Gore i Vlade Ukrajine o izmjeni Sporazuma o slobodnoj trgovini između Vlade Crne Gore i Vlade Ukrajine o zamjeni Aneksa II Sporazuma o slobodnoj trgovini pravila porijekla i metode administrativne saradnje

1. Definisane probleme

- **Koje probleme treba da riješi predloženi akt?**
- **Koji su uzroci problema?**
- **Koje su posljedice problema?**
- **Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri?**
- **Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)?**

Sporazum o slobodnoj trgovini između Crne Gore i Ukrajine potpisan je 18. novembra 2011. godine u Kijevu. Nakon okončanja ratifikacionih procedura, Zakon o potvrđivanju Sporazuma o slobodnoj trgovini između Vlade Crne Gore i Vlade Ukrajine objavljen je u „Službenom listu Crne Gore – Međunarodni ugovori”, broj 3/2012 od 8. marta 2012. godine, a stupio je na snagu 1. januara 2013. godine.

Pregovori s Ukrajinom odnosili su se na pristup tržištu roba, u kontekstu pravila porijekla i metoda administrativne saradnje, posebno imajući u vidu da važeći Sporazum ne sadrži vezu sa Regionalnom konvencijom o Pan-euro-mediteranskim preferencijalnim pravilima porijekla (PEM konvencija), već se primjenjuju bilateralna preferencijalna pravila porijekla. Značajno je napomenuti da nijesu evidentirani problemi u implementaciji Sporazuma, ali polazeći od značaja Konvencije otpočeti su pregovori s ciljem uspostavljanja veze Sporazuma sa istom.

U ovom dijelu treba imati u vidu da je PEM konvencija potpisana u Briselu 15. juna 2011. godine (stupila je na snagu 1. januara 2012. godine, a objavljena je u „ Službenom listu Crne Gore – Međunarodni ugovori” broj 7/2012 od 8. juna 2012. godine). Nakon okončanja svih nacionalnih procedura, depozitaru Konvencije dostavljen je ratifikacioni instrument (2. jula 2012. godine) i za Crnu Goru ista je stupila na snagu 1. septembra 2012. godine, od kada se i primjenjuje. S druge strane, Ukrajina je dostavila svoj instrument pristupanja depozitaru 19. decembra 2017. godine i Konvencija je za Ukrajinu stupila na snagu 1. februara 2018. godine.

PEM konvencija je međunarodni ugovor kojim se definiše multilateralni okvir identičnih preferencijalnih pravila porijekla koja se primjenjuju na teritoriji 25 zemalja, između ostalih i Crne Gore i Evropske unije (EU se računa kao jedna ugovorna strana). U kontekstu PEM-a, ugovorne strane Konvencije su 2019. godine dogovorile da otpočnu proces izmjena teksta. Predmet pregovora bila su pravila porijekla (sadržana u Konvenciji koja se primjenjuje od 2012. godine), kako bi se njima bolje odgovorilo na ekonomsku realnost. Izmjene PEM-a imale su za cilj usvajanje novog seta pravila o porijeklu robe, usljed potreba poslovne zajednice za pojednostavljenjem postojećih pravila, potreba trgovine, novih oblika proizvodnje, razvoja tehnologije i dr. Ovim izmjenama olakšava se mogućnost sticanja preferencijalnog porijekla proizvode. Pojednostavljenja se odnose i na izdavanje i sačinjavanje dokaza o porijeklu (kako u

odnosu na formu, tako i na duži rok važenja dokaza o porijeklu, ali i duži rok za njihovo naknadno izdavanje). Proces izmjene Konvencije okončan je donošenjem odluka Zajedničkog komiteta Konvencije. Skupština Crne Gore je 10. jula 2025. godine donijela Zakon o potvrđivanju Odluke broj 1/2023 Zajedničkog komiteta Regionalne konvencije o Pan-Euro-Mediterranskim preferencijalnim pravilima porijekla od 7. decembra 2023. godine o izmjeni Konvencije („Službenom listu Crne Gore – Međunarodni ugovori”, broj 8/2025), čime je implementirana izmijenjena PEM Konvencija. Tokom 2025. godine bila je omogućena paralelna primjena Konvencije iz 2012. godine i izmijenjene Konvencije, dok se od 1. januara 2026. godine primjenjuje isključivo izmijenjena Konvencija.

Vežano za aktuelni zakonodavni okvir nema oštećenih subjekata. Značajno je napomenuti da u odnosu na privredu (u kontekstu preferencijalnih pravila porijekla), implementacijom izmijenjenih pravila izbjegavaju se eventualne greške koje bi mogle nastati kao posljedica složenih pravila, i u tom smislu značajno se olakšava rad carinskih organa i službi. Takođe, vežano za PEM, sve ugovorne strane su se u međusobno zaključenim sporazumima o slobodnoj trgovini (FTA) obavezale da za potrebe primjene pravila porijekla primjenjuju odredbe Konvencije.

U skladu sa gore navedenim, a imajući u vidu obuhvat izmjena, kao i činjenicu da je Konvencija dio pravne tekovine EU, nije moguća opcija „status quo”. Stupanjem na snagu Zakona mijenja se važeći Aneks II, i ovaj Protokol (sa pripadajućim novim Aneksom II), postaje sastavni dio Sporazuma o slobodnoj trgovini između Vlade Crne Gore i Vlade Ukrajine. Uspostavlja se zona kumulacije porijekla robe zasnovana na PEM pravilima (postojeći bilateralni sistem pravila porijekla zamjenjuje se primjenom Konvencije), uključujući Prilog I i relevantne odredbe Priloga II PEM konvencije.

2. Ciljevi

- **Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?**
- **Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.**

Imajući u vidu da važeći Sporazum s Ukrajinom ne sadrži vezu sa PEM konvencijom, već se trenutno primjenjuju bilateralna preferencijalna pravila porijekla, cilj pregovora bio je uspostavljanje veze sa Konvencijom, a koja je za obje strane stupila na snagu nakon potpisivanja ovog Sporazuma. Kao osnova za pregovore korišćen je model koji je predložila EU (za sve ugovorne strane Konvencije), i isti je prilagođen postojećem Sporazumu s Ukrajinom. Takođe, kako je proces pregovora tekao paralelno sa revizionim procesom PEM konvencije, dogovorenim izmjenama (kroz Protokol sa pripadajućim Aneksom II s Ukrajinom) uspostavljena je veza sa izmijenjenom Konvencijom. Ovo posebno je bitno, imajući u vidu da se izmijenjena Konvencija primjenjuje od 1. januara 2026. godine.

U cilju modernizacije i daljeg pojednostavljenja pravila o preferencijalnom porijeklu, koja su sadržana u PEM konvenciji, implementacijom ovog Zakona primjenjivaće se fleksibilnost primjene pravila o porijeklu u brojnim sektorima, ali i puna kumulacija porijekla.

Kumulacija porijekla robe je mogućnost da se, u postupku dobijanja proizvoda sa porijeklom, koriste materijali i proizvodi sa porijeklom (u slučaju dijagonalne kumulacije) ili bez porijekla (u slučaju pune kumulacije) iz zemalja/teritorija sa kojima je moguća kumulacija porijekla. Uslovi za primjenu kumulacije porijekla su:

- Da se između zemalja/teritorija uključenih u sticanje statusa robe sa porijeklom i zemalja/teritorija odredišta primjenjuje sporazum o preferencijalnoj trgovini, u skladu sa članom XXIV STO Opšteg

sporazuma o carinama i trgovini (GATT);

- Da su materijali i proizvodi stekli status robe sa porijeklom primjenom identičnih pravila o porijeklu (u ovom slučaju da je zemlja ugovorna strana PEM-a).

Vezivanjem Sporazuma s Ukrajinom za izmijenjenu Konvenciju moguće je koristiti pravila po osnovu dijagonalne ili pune kumulacije. U slučaju uvoza repromaterijala sa preferencijalnim porijeklom koristiće se dijagonalna kumulacija. Takođe, postojaće i mogućnost korišćenja repromaterijala bez porijekla, s ciljem sticanja porijekla u PEM zoni sabiranjem proizvodnih procesa u više ugovornih strana, i u tom slučaju koristila bi se pravila pune kumulacije.

Opšti cilj pregovora je poboljšana efikasnost pravila porijekla s ciljem olakšavanja trgovine kroz transparentne i pojednostavljene procedure, uz podršku ekonomskom rastu i usklađivanje sa razvojem tehnologije i međunarodnim standardima. Pomenuto će doprinijeti jačanju konkurentske pozicije Crne Gore kroz implementaciju unaprijeđenih pravila, ali i ekonomskog rasta kao rezultat efikasnijeg olakšavanja prekogranične trgovine.

Ne postoje strategije i programi Vlade sa kojima je potrebno vršiti usklađivanje pomenutog akta. Međutim, treba imati u vidu da je u kontekstu Crne Gore PEM konvencija značajna i sa aspekta pristupanja EU, kako zbog primjene u okviru Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropske unije i Crne Gore (SSP), tako i u odnosu na ostale sporazume o slobodnoj trgovini koje Crna Gora primjenjuje.

3. Opcije

- **Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).**
- **Obrazložiti preferiranu opciju?**

Usvajanje Zakona je jedina opcija za realizaciju definisanih ciljeva, polazeći od već uspostavljenog zakonodavnog okvira, ali i procesa EU integracija. Naime, treba imati u vidu da je PEM konvencija dio pravne tekovine EU, i to u dijelu usklađivanja sa EU kao sekundarni izvor prava Unije, imajući u vidu da je u pitanju međunarodni ugovor/sporazum.

Ispunjavanje navedenih ciljeva ostvariće se kroz institucionalnu saradnju strana u sporazumima o slobodnoj trgovini (FTA) koje Crna Gora primjenjuje, u odnosu na ugovorne strane Konvencije, a u kontekstu ovog Zakona konkretno sa Ukrajinom. Takođe, pomenuto se odnosi i na aktivnosti u okviru Zajedničkog komiteta PEM konvencije i Radne grupe za PEM pravila o porijeklu robe, kao i nadležnih resora ugovornih strana (u slučaju Crne Gore Uprava carina). U odnosu na navedeno, Uprava carina je u obavezi da kontinuirano informiše Zajednički komitet o svim aktivnostima koje se odnose na primjenu Konvencije, ali i da dostavlja dokumenta koja su od značaja za implementaciju iste (obavještenja o eventualnim izmjenama u sporazumima o slobodnoj trgovini u odnosu na princip transparentnosti, obavještenja o službenim pečatima Uprave carina za ovjeravanje uvjerenja o kretanju robe EUR.1 i dr.).

Ustavni osnov za zaključivanje Protokola o izmjenama i dopunama Sporazuma o slobodnoj trgovini između Vlade Crne Gore i Vlade Ukrajine, kojim se zamjenjuje Aneks II Sporazuma o slobodnoj trgovini (Pravila porijekla i metode administrativne saradnje) sa izmijenjenim Aneksom II, sadržan je u odredbama člana 15 stav 1 Ustava Crne Gore, kojim je propisano da Crna Gora, na principima i pravilima međunarodnog prava, saraduje i razvija prijateljske odnose sa drugim državama, regionalnim i

međunarodnim organizacijama, kao i u odredbama člana 100 tačke 1 i 4 Ustava, kojima je propisano da Vlada vodi unutrašnju i vanjsku politiku i zaključuje međunarodne ugovore.

4. Analiza uticaja

- Na koga će i kako će najvjerojatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.
- Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima)
- Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti,
- Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija;
- Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.

Implementacijom Zakona crnogorskoj privredi se osiguravaju ekonomski interesi koji proizilaze iz benefita PEM pravila porijekla, s akcentom na održavanje zone kumulacije porijekla robe u odnosu na povećane mogućnosti izvoza, ali i konkurentnost crnogorskih proizvoda. Pojednostavljenja se, u odnosu na već definisana pravila porijekla, pored lista obrade i prerade roba, odnose i na izdavanje i sačinjavanje dokaza o porijeklu. Istima se olakšava prekogranična trgovina kroz mogućnost sticanja preferencijalnog porijekla, bez obzira da li su u pitanju poljoprivredni ili industrijski proizvodi. Zakon doprinosi povećanju transparentnosti, koja se ogleda u objavljivanju i redovnom ažuriranju propisa, procedura, formulara i dokumentacije potrebnih za sprovođenje carinskih postupaka uvoza, izvoza i tranzita roba. Takođe, na ovaj način izbjegavaju se eventualne greške nastale zbog složenih pravila porijekla robe (kod uvoznika, izvoznika, špedicije i sl.), ali i korišćenjem postojećih resursa olakšava se rad carinskih organa/službi (prvenstveno Uprave carina) kroz povećanje efikasnosti carinskog postupka. Zakon će pozitivno uticati i na dalju saradnju između nadležnih organa Crne Gore i ugovornih strana PEM konvencije, ali i Ukrajine, kao jedne od ugovornih strana.

Stupanjem na snagu Zakona pored pravnog osnova za primjenu PEM pravila porijekla, omogućava se elektronsko izdavanje i podnošenje dokaza o porijeklu robe, uređuju postupci verifikacije i administrativne saradnje između carinskih organa ugovornih strana, kao i mehanizam rješavanja sporova u vezi sa provjerom porijekla. Definiše se i postupanje u slučaju istupanja jedne od strana iz Konvencije, uz obezbjeđivanje kontinuiteta primjene Sporazuma.

Zakon ima pozitivan uticaj na pregovarački proces za članstvo u EU u odnosu na Poglavlje 29 – Carinska unija, ali i na implementaciju obaveza po osnovu kontinuiranih izmjena zakonodavnog okvira koja se odnosi na privremeno zatvoreno Poglavlje 30 – Vanjski odnosi. Na ovaj način direktno se implementiraju pravila porijekla koja primjenjuje EU (u okviru PEM zone), a koja između ostalog imaju za cilj usklađivanje sa praksama EU u kontekstu poboljšanja trgovinske efikasnosti. Pozitivan uticaj na pravni sistem ogleda se u usaglašavanju pravila i propisa sa evropskim zakonodavstvom, ali i u implementaciji obaveza po osnovu Sporazuma s Ukrajinom. U ovom dijelu treba imati u vidu da se Evropska komisija kontinuirano izvještava o implementaciji FTA koje Crna Gora primjenjuje, između ostalog i sa Ukrajinom, posebno u kontekstu pregovaračkog procesa.

Ne postoje negativni (direktni ili indirektni) uticaji sprovođenja Zakona, i isti ne izaziva troškove za građane i privredu.

Primjena izmijenjenog Sporazuma tj. Zakona ne stvara troškove iz budžeta.

Imajući u vidu da propis ne sadrži ograničenja prilikom osnivanja novih privrednih subjekata, ali i ekonomskih aktivnosti već registrovanih privrednih subjekata, primjena pravila iz PEM konvencije dodatno će pozitivno uticati na privredu Crne Gore. Takođe, omogućiće se dalji razvoj i unapređenje trgovinske i ekonomske saradnje u odnosu na ostale FTA koje Crna Gora primjenjuje, a koje su ugovorne strane Konvencije, posebno u dijelu pristupa tržištu roba.

Primjena Zakona ne stvara administrativna opterećenja niti biznis barijere u poslovanju.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- **Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?;**
- **Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti;**
- **Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti;**
- **Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijedena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?;**
- **Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteći finansijske obaveze?;**
- **Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?;**
- **Obrazložiti metodologiju koja je korišćena prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda;**
- **Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti;**
- **Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?;**
- **Da li su dobijene primjedbe implementirane u tekst propisa? Obrazložiti.**

Za implementaciju Zakona nije potrebno izdvajati finansijska sredstva iz budžeta Crne Gore.

Iz implementacije propisa ne proizilaze međunarodne finansijske obaveze.

Usvajanjem Zakona nije predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih bi proistekle finansijske obaveze.

Nije moguće predvidjeti u kom stepenu će se ostvariti prihodi u Budžetu Crne Gore, ali imajući u vidu da Zakon omogućava dalji razvoj i unapređenje trgovinske i ekonomske saradnje u dijelu pristupa tržištu roba, može pozitivno uticati na ostvarenje prihoda.

Nijesu postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa. Ovo posebno imajući u vidu da je, nakon intenzivnih konsultacija na liniji Ministarstvo ekonomskog razvoja, Ministarstvo vanjskih poslova, Ministarstvo finansija i Uprava carina, Vlada utvrdila Osnovu za vođenje pregovora i zaključivanje Protokola, u kontekstu izmjenama i dopunama Sporazuma o slobodnoj trgovini između Vlade Crne Gore i Vlade Ukrajine, a kojim se zamjenjuje Aneks II ovog Sporazuma.

Takođe, Vlada Crne Gore razmotrila je Izvještaj o završenim pregovorima i prihvatila Predlog protokola (veza Zaključak broj 11-011/25-1566/2 od 8. maja 2025. godine). U skladu sa pomenutim Zaključkom, tačka 3 Zaključka je izmijenjena, i Vlada je ovlastila izvanrednu i opunomoćenu ambasadorku Crne Gore u Ukrajini da potpiše predmetni Protokol, što je i urađeno 26. decembra 2025. godine.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertiza i ako da, kako;
- Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljne konsultacije);
- Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni, obrazložiti

Za izradu Zakona nije korišćena eksterna ekspertiza. Naime, treba imati u vidu da je u pitanju izmjena Sporazuma o slobodnoj trgovini, koja se u crnogorski pravni sistem uvodi kroz Zakon. Takođe, imajući u vidu obuhvat izmjena Sporazuma, ali i paralelni proces revidiranja Konvencije, značajno je napomenuti da za izradu Predloga zakona nije bilo potrebno koristiti ekspertsku podršku. Ovo posebno imajući u vidu nacionalne administrativne kapacitete, kao i usko stručna znanja radnog tima koji je bio zadužen za pregovarački proces, i u tom smislu i za izradu propisa. U izradi Predloga zakona, pored predstavnika Ministarstva ekonomskog razvoja, učestvovali su predstavnici Ministarstva finansija, Ministarstva vanjskih poslova i Uprave carina.

U ovom dijelu treba imati u vidu da je Vlada Crne Gore utvrdila Osnovu za vođenje pregovora i zaključivanje Protokola o izmjenama i dopunama Sporazuma o slobodnoj trgovini između Vlade Crne Gore i Vlade Ukrajine, kojim se zamjenjuje Aneks II Sporazuma o slobodnoj trgovini (pravila porijekla i metode administrativne saradnje) i odredila članove delegacije (Zaključak broj: 04-6983/2). Vezano za pomenuti Zaključak, a kako je tokom 2024. godine došlo do kadrovskih izmjena, Zaključkom broj: 08-053/24-2782/2 izmijenjen je sastav crnogorske delegacije, čime je pregovarački tim stekao mandat za nastavak, ali i okončanje pregovora.

U izradi propisa nije bilo potrebe za uključivanjem privrede, imajući u vidu da Zakon može donijeti samo benefite bez skrivenih negativnih efekata na privrednike, kao i da je cilj pregovora stvaranje uslova za jedinstveni početak primjene pravila porijekla u okviru PEM zone. Podsjećamo na činjenicu da je Konvencija već dio pravne tekovine EU ali i Crne Gore, i to između ostaloga u dijelu usklađivanja sa EU kao sekundarni izvor prava Unije.

Takođe, u skladu sa Zakonom o zaključivanju i izvršavanju međunarodnih ugovora („Službenom listu Crne Gore“, broj 77/08) definiše se procedura za vođenje pregovora i zaključivanje međunarodnog ugovora, kao i sam postupak pripreme Zakona o potvrđivanju, za koji nije predviđena javna rasprava.

7. Monitoring i evaluacija

- Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?
- Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?
- Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?
- Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?

Ne postoje prepreke za implementaciju propisa.

Tokom primjene propisa, a kako bi se ispunili ciljevi, kontinuirano će biti informisani svi nadležni resori i Privredne komore Crne Gore, kako bi bili upoznati sa aktivnostima u odnosu na Sporazum, ali i PEM konvenciju kao njen značajan element. Naime, vezano za obuhvat izmjena Sporazuma, a kako se izmjene istog odnose na pravila porijekla i metode administrativne saradnje, primarna nadležnost je Uprava carina.

Stupanjem na snagu ovog Zakona, Uprava carina će izraditi obavještenja za privredu i carinske službenike o početku primjene Sporazuma, sa posebnim osvrtom na izmjene u odnosu na postojeća

pravila. Pored obavještenja koja će biti objavljena na web sajtu Uprave carina, po potrebi će biti organizovane obuke za privredu i carinske službenike u cilju implementacije izmjena Sporazuma.

Glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva su stepen korišćenja preferencijalnih pravila porijekla, i to pored Ukrajine, i u ostalim FTA. Ovo posebno imajući u vidu da se primjenom PEM pravila, u okviru Sporazuma s Ukrajinom, uspostavlja funkcionalna veza i sa ostalim sporazumima o slobodnoj trgovini koje Crna Gora primjenjuje, a čija su pravila porijekla vezana za Konvenciju. Kao izvor podataka biće korišćeni podaci o robnoj razmjeni MONSTAT-a i Uprave carina.

Vežano za granične procedure i direktnu nadležnost Uprave carina, efikasnost novih pravila će se pratiti kroz redovne interne analize implementacije pravila porijekla, u odnosu na koje se pripremaju instrukcije za carinske službenike i obavještenja za privredu.

Usvajanjem Zakona uspostavlja se zakonodavni okvir, između ostalog i u dijelu implementacije izmijenjene PEM konvencije. U skladu sa pomenutim, za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa nadležno je Ministarstvo finansija i Uprava carina.

Takođe, u odnosu na Sekretarijat PEM konvencije ostvaruje se kontinuirana saradnja na liniji DG TAXUD – Uprava carina, s ciljem razmjene informacija od značaja za Konvenciju, ali i za implementaciju FTA (u dijelu pravila porijekla), koje su u direktnoj nadležnosti Uprave carina.

U tom smislu treba imati u vidu i da je DG TAXUD definisao matricu dijagonalne kumulacije porijekla, uz preporuku povezivanja svih sporazuma o slobodnoj trgovini (ugovornih strana Konvencije) sa Konvencijom. Cilj navedenog je prvenstveno interes poslovne zajednice, ali i potreba širenja zone dijagonalne kumulacije, zbog čega je izmjena Sporazuma sa Ukrajinom prepoznata kao obaveza.

Podgorica, 24. mart 2026. godine

MINISTAR

